

**STUDENTSKA PERCEPCIJA RAČUNOVODSTVENE PROFESIJE S
ASPEKTA MEĐUNARODNIH OBRAZOVNIH STANDARDA ZA
PROFESIONALNE RAČUNOVOĐE****

**STUDENTS' PERCEPTION OF THE ACCOUNTING PROFESSION
FROM THE ASPECT OF INTERNATIONAL EDUCATIONAL
STANDARDS FOR PROFESSIONAL ACCOUNTANTS**

ABSTRACT

In order for the accounting profession to continually satisfy the demands it faces and, therefore, to successfully contribute to society, it was necessary to set equally high standards in areas of education, practical experience and further professional development of accountants. As a measure of the level of education in accounting, the IFAC has agreed on the International Education Standards for Professional Accountants, which have been in effect since Jan 1, 2005 and are binding for all members. The standards determine some key elements which should be part of the accounting education program. Since there are potential future accountants among today's students of economy, the survey was conducted among the first year students of the Department for Economy and Tourism «dr. Mijo Mirković» of the University Jurja Dobrile in Pula. The survey was conducted in May 2006 and it assessed the importance of individual elements in the education of professional accountants according to the standard structure. The results indicate a high degree of understanding of the importance of some standards and an understanding of the role of a professional accountant.

Key words: professional accountant, education, standards.

JEL: M41

1. UVOD

Okruženje u kojem danas djeluju poslovni subjekti vrlo je dinamično i podložno čestim promjenama u različitim područjima poslovanja. Svijest o važnosti i ulozi računovodstva i računovodstvene informacije za uspješno poslovanje posljednjih je desetljeća sve naglašenija, pa posljedično i sama računovodstvena profesija postaje sve obuhvatnija i kompleksnija. Naime, od današnjeg se računovođe očekuje puno više od jednostavne urednosti i ažurnosti u evidentiranju poslovnih promjena i sastavljanju financijskih izvještaja. Danas računovođe koji djeluju u sredini koja je prepoznala značaj pravodobne i točne informacije neophodne za ekonomsko odlučivanje, osim tehničkih računovodstvenih znanja i vještina, trebaju posjedovati i one koje će u danom trenutku omogućiti da računovođa ujedno bude i poslovni savjetnik, financijski analitičar, pregovarač ili čak menadžer. Pored toga,

---

* Asistent, Sveučilište Jurja Dobrile u Puli, Odjel za ekonomiju i turizam «Dr. Mijo Mirković», Preradovićeva 1/1, 52100 Pula, ksenija.cerne@efpu.hr

** Mentor: Dr.sc.Lorena Mošnja – Škare, izv. prof., Sveučilište Jurja Dobrile u Puli, Odjel za ekonomiju i turizam «Dr. Mijo Mirković», Preradovićeva 1/1, 52100 Pula, lmosnja@efpu.hr

Članak primljen u uredništvo: 20.03.2007.

objektivnost, poštenje, spremnost zauzimanja čvrstog stajališta o pojedinim pitanjima, kao i njegovanje profesionalnih vrijednosti i profesionalne etike neophodna su obilježja uspješnog računovođe.

Navedeno ukazuje i na veće zahtjeve za odgovornošću što posljedično znači visoke zahtjeve struke koji ne prestaju s postignutim, već nastavljaju rasti. Sposobnost profesije da udovolji takvim zahtjevima određuje njen doprinos gospodarstvu čiji je sastavni dio kao i doprinos društvu. Uostalom, ne samo da je pred računovodstvenu profesiju postavljen zahtjev većeg doprinosa društvu nego ikada prije, već i održavanje kompetentnosti predstavlja svojevrsni izazov. Održivost računovodstvene profesije ovisi o mogućnosti, sposobnosti i spremnosti pojedinaca u toj profesiji da prihvate odgovornost koja dolazi s prihvaćanjem takvih izazova. Radi udovoljavanja izazovima današnjice i zahtjeva koji se sukladno tome postavljaju pred računovodstvenu profesiju i same računovođe, računovodstvena struka treba osigurati da pojedinci koji postaju profesionalni računovođe dosegnu određeni stupanj kompetentnosti koji se potom treba održavati i dalje razvijati. Pojedinci stječu, razvijaju i održavaju kompetencije kroz obrazovanje i praktično iskustvo, popraćeno kontinuiranim profesionalnim razvojem (tzv. cjeloživotno učenje). Naime, srednjoškolsko i visokoškolsko obrazovanje tek je temelj na koji bi se trebali nadograđivati programi usavršavanja i specijalizacije, kao i kontinuirano licenciranje znanja. Upravo bi tako spomenuti dobar temelj omogućio pojedincu po završetku srednjoškolskog i visokoškolskog obrazovanja jednostavnije uključivanje u struku te neometani proces usavršavanja i razvoja u struci.

Stoga računovodstvena profesija treba uspostaviti visoke standarde i udovoljavati im u sljedećim trima područjima: obrazovanju, praktičnom iskustvu i profesionalnom razvoju, odnosno usavršavanju. (2).

2. MEĐUNARODNI STANDARDI OBRAZOVANJA ZA PROFESIONALNE RAČUNOVOĐE

IFAC¹ kao svoju misiju ističe služenje u javnom interesu, jačanje računovodstvene profesije u svijetu i doprinos razvoju jakih nacionalnih gospodarstava putem svojeg Obrazovnog odbora već više godina izdaje smjernice i druge materijale o problemima i pitanjima vezanim za područje računovodstvenog obrazovanja. Nakon niza predradnji, rasprava i konzultacija, u listopadu 2003. godine objavljeno je šest Međunarodnih obrazovnih standarda za profesionalne računovođe² koji su stupili na snagu 01. 01. 2005. godine; u svibnju 2004. godine objavljen je sedmi Međunarodni obrazovni standard koji je na snazi od 01. 01. 2006. godine a u srpnju 2006. godine objavljen je osmi Međunarodni obrazovni standard koji stupa na snagu 01. 07. 2008. godine. Iako je IFAC-ov Odbor za obrazovanje svjestan raznolikosti kultura, jezika, kao i obrazovnih, pravnih i socijalnih sustava u zemljama iz kojih potječu članice IFAC-a te različitosti funkcija koje izvršavaju računovođe, od članica se očekuje dosljedna primjena ovih standarda. Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika članica je IFAC-a.

IFAC-ovi Međunarodni obrazovni standardi za profesionalne računovođe propisuju raspon potrebnog profesionalnog znanja, profesionalne osposobljenosti, profesionalnih vrijednosti, etike i stavova, te razvijaju orijentaciju prema cjeloživotom učenju (12). Kao takvi uspostavljaju mjerila za obrazovanje u računovodstvenoj profesiji u svijetu i osnova su za postizanje usklađenosti međunarodnog računovodstva i revizije.

Ovakvim su Standardima obrazovanja za profesionalne računovođe određeni ključni elementi koji bi trebali biti sadržani u samom procesu i programu obrazovanja i usavršavanja,

¹ International Federation of Accountants

² International Education Standards for Professional Accountants

a s ciljem međunarodnog priznavanja, prihvaćanja i primjene. Iako ovakvi standardi ne mogu biti iznad lokalnih zakona i regulativa, preporučljivo je njihovo usvajanje i primjena. Uostalom, u samom objašnjenju definicije standarda stoji da oni predstavljaju autoritativnu preporuku za informiranje i utjecanje na lokalnu regulativu glede općenito prihvaćene «dobre prakse» (1, str. 18). «Međunarodni obrazovni standardi za profesionalne računovođe propisuju standarde općenito prihvaćene «dobre prakse»³ u obrazovanju i usavršavanju za profesionalnog računovođu» (1, str. 7). Dakle, Standardi predstavljaju mjerila, odnosno uvjete koje bi trebalo poštivati, odnosno, kojima moraju udovoljiti članice IFAC-a prilikom pripreme i kontinuiranog usavršavanja profesionalnih računovođa. Uostalom, odgovornost članica IFAC-a je osigurati da njihovi članovi budu osposobljeni za udovoljavanje uvjetima i odgovornosti koja je danas na računovođama.

Prema konceptu Međunarodnih obrazovnih standarda, sastavni dijelovi programa edukacije za profesionalnog računovođu sastoje se od uvjeta za pristup, profesionalnog računovodstvenog obrazovanja, profesionalnih vještina i općeg obrazovanja, zahtjeva za iskustvom, profesionalnih vrijednosti i etike, provjere stručne kompetencije te kontinuiranog profesionalnog razvoja. Za svaki od navedenih elemenata potreban je poseban standard. Gledano u konačnici, obrazovanje i stjecanje iskustva računovođama bi trebalo omogućiti stvaranje temelja za znanja, vještine i profesionalne vrijednosti koje će im omogućiti da nastave s učenjem i prilagođavanjem promjenama tijekom svog profesionalnog života. Stoga se putem Međunarodnih standarda obrazovanja za profesionalne računovođe zahtjevi za učenjem i razvijanjem profesionalnih računovođa propisuju u sklopu sljedećih standarda:

IES 1 – Uvjeti pristupa programu obrazovanja za profesionalnog računovođu (Entry Requirements to a Program of Professional Accounting Education)

IES 2 – Sadržaj programa profesionalnog računovodstvenog obrazovanja (Content of Professional Accounting Education Programs)

IES 3 – Profesionalna osposobljenost (Professional Skills)

IES 4 – Profesionalne vrijednosti, etika i stavovi (Professional Values, Ethics and Attitudes)

IES 5 – Zahtjevi za praktičnim iskustvom (Practical Experience Requirements)

IES 6 – Provjera profesionalnih sposobnosti i stručnosti (Assessment of Professional Capabilities and Competence)

IES 7 – Kontinuirani profesionalni razvoj (Continuing Professional Development)

IES 8 – Stručna osposobljenost za profesionalnog revizora (Competence Requirements for Audit Professionals). (11)

Među današnjim studentima ekonomije svakako ima i onih koji će se po završetku fakultetskog obrazovanja odlučiti za računovodstvenu profesiju i koji će tijekom svojeg profesionalnog djelovanja u cilju daljnjeg usavršavanja pristupiti programu računovodstvenog obrazovanja za profesionalnog računovođu⁴. Stoga se za potrebe provedenog istraživanja nisu detaljnije analizirali programi obuke i usavršavanja računovođa koji postoje u Hrvatskoj, već se ovaj put zahtijevalo od studenata da nakon usvojenih prvih znanja o računovodstvu i samoj računovodstvenoj profesiji ocijene važnost pojedinih elemenata u obrazovanju profesionalnog računovođe, a shodno strukturi Međunarodnih obrazovnih standarda za profesionalne računovođe. Obzirom na svoj logični slijed, standardi su studentima prezentirani kao karakteristike dobrog računovođe, a njihov je zadatak bio ocijeniti važnost pojedine karakteristike. Ispitivanje je, putem anketnog upitnika, provedeno na uzorku od 151

---

³ U ovom kontekstu se pod dobrom praksom («good practice») smatraju elementi ključni za obrazovanje i usavršavanje profesionalnih računovođa te elementi u sklopu standarda neophodnog za postizanje kompetentnosti (1, str. 18).

⁴ Primjerice, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, Hrvatska udruga računovodstvenih servisa i Udruga Hrvatski računovođa kroz seminare, simpozije i savjetovanja, te programe stjecanja zvanja za ovlaštenog računovođu vrlo aktivno doprinose razvoju i unapređenju računovodstvene profesije.

studenta prve godine različitih smjerova na Odjelu za ekonomiju i turizam «Dr. Mijo Mirković» u Puli⁵. Na pitanje žele li postati profesionalni računovođe potvrdno je odgovorilo 33% studenata. U analizi dobivenih podataka prevladavaju strukturne i komparativne metode. U nastavku članka, pored kratkog osvrt na svaki standard, prezentirani su rezultati ispitivanja po pojedinom standardu i njegovoj strukturi. Posebno su zbog svoje strukture izdvojeni i naglašeni elementi Međunarodnih obrazovnih standarda IES 2 i IES 3, kao i rezultati ispitivanja vezani za te standarde.

3. OCJENA VAŽNOSTI STANDARDA RAČUNOVODSTVENOG OBRAZOVANJA SA STUDENTSKOG ASPEKTA

Standardom IES 1 - *Uvjeti pristupa programu obrazovanja za profesionalne računovođe* utvrđeni su uvjeti pristupa programu profesionalnog računovodstvenog obrazovanja pri čemu se misli na program organizacija, odnosno tijela ili udruga koje su članice IFAC-a. Cilj standarda je osigurati da studenti i ostali pojedinci koji žele postati profesionalni računovođe posjeduju i prethodna znanja, a time i osnovne izgleda za postizanje uspjeha tijekom daljnjeg studiranja, provjere savladanog gradiva i stjecanja praktičnog iskustva. Kako se u samom standardu navodi, da bi krenuli s tom pretpostavkom, organizacije ili stručna tijela mogu s novim članovima provesti i prethodna testiranja. Prema ovom standardu, uvjeti pristupa za kandidate koji se žele uključiti u program obrazovanja za profesionalnog računovođu, a što dalje vodi stjecanju članstva u nekoj od članica IFAC-a, moraju biti barem slični onima za prijem i uključivanje u priznati sveučilišni (dodiplomski) program ili čak njegov ekvivalent.

Zahtjev za prethodnim znanjem podrazumijeva određeno predznanje stečeno ne samo studiranjem ekonomije, već i kasnije tijekom rada. Uostalom, kao što je navedeno, moguće je provoditi i testiranja prije samog pristupa programu obrazovanja kako bi se provjerila postojeća razina znanja. Drugim riječima, čini se kako bi vertikalna u obrazovanju trebala predstavljati prednost kada se radi o uvjetima pristupanja pojedinom programu. Međutim, ispitani studenti su vertikalno u obrazovanju ocijenili osrednje važnom za uspjeh budućeg računovođe. Ovakva ocjena ukazuje na činjenicu da među studentima prevladava mišljenje kako je moguće postati uspješan profesionalni računovođa bez određene vertikale u obrazovanju, međutim, treba imati na umu i to da zahtjevi za pristup pojedinim programima dozvoljavaju diplomu drugih područja, ali istovremeno, kao svojevrsnu kompenzaciju, zahtijevaju više godina iskustva u računovodstvenoj praksi. Također možemo pretpostaviti da bi prosječna ocjena važnosti vertikale u obrazovanju bila viša, ukoliko bi se promatrala u kontekstu uvjeta pristupa određenom programu obrazovanja.

IES 2 - *Sadržaj programa profesionalnog računovodstvenog obrazovanja* može se razmatrati kao jedan od «velikih» standarda, odnosno, kao središnji standard (10). Naime, ovaj standard propisuje profesionalno obrazovanje, odnosno znanje koje kandidati moraju usvojiti kako bi se osposobili za profesionalnog računovođu. Stoga bi komponente ovog standarda trebale biti okosnica programa profesionalnog računovodstvenog obrazovanja. Kasnije se u članku prikazuje osvrt studenata na važnost sastavnica standarda.

Standardom *Profesionalna osposobljenost* ili IES 3 propisana je kombinacija osobnih i profesionalnih vještina koje kandidati moraju zadovoljiti kako bi se osposobili za profesionalnog računovođu. Jednim je dijelom namjera ovog standarda pokazati kako opće obrazovanje, stečeno na različite načine i u različitim kontekstima, može doprinijeti razvoju tih vještina. Cilj je osigurati da kandidati za članstvo neke od članica IFAC-a posjeduju odgovarajuću kombinaciju vještina kako bi funkcionirali u svojstvu profesionalnog

---

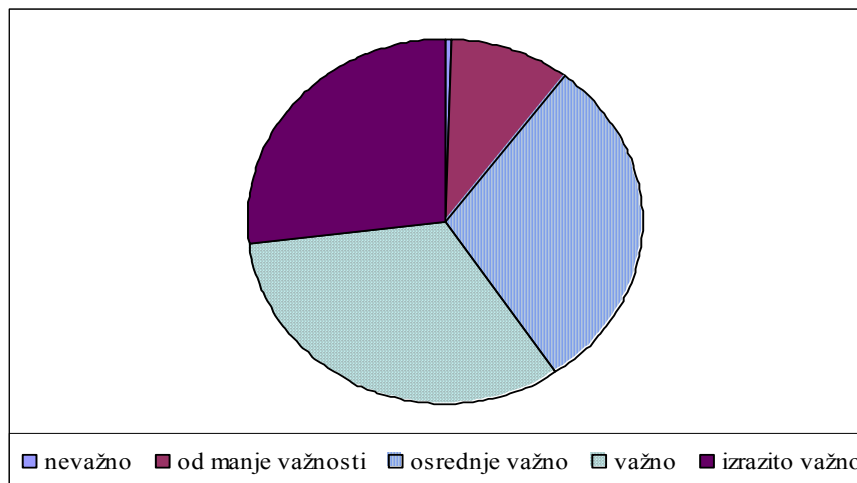
⁵ U razdoblju provođenja istraživanja Odjel za ekonomiju i turizam bio je Fakultet ekonomije i turizma «Dr. Mijo Mirković».

računovođe. Studenti su posjedovanje i razvijanje profesionalnih vještina obuhvaćenih ovim standardom ocijenili kao izrazito važan element kvalitetnog računovođe. Naime, njih 45% smatra profesionalne vještine izrazito važnima, dok ih također visoki postotak od 43% smatra važnim.

IES 4 - *Profesionalne vrijednosti, etika i stavovi* ne samo da određuje profesionalne računovođe kao članove profesionalne računovodstvene i gospodarske zajednice već utječe i na svako njihovo djelovanje. Stoga bi prema IES 4 konceptijski okvir profesionalnih i etičkih vrijednosti trebao biti dio programa obrazovanja i obuke profesionalnih udruženja, kako bi pojedinci, pored odgovarajućih profesionalnih, utvrdili i etičke vrijednosti koje će im omogućiti etično profesionalno djelovanje u interesu ne samo struke već i šire društvene zajednice. IFAC-ov Etički kodeks profesionalnih računovođa jedini je globalni etički kodeks primjenjiv na računovođe širom svijeta i ukazuje na vrijednosti poštenja, transparentnosti i stručnosti. Shodno tome neophodna je usklađenost s osnovnim načelima profesionalne etike koja se odnose na poštenje, objektivnost, profesionalnu stručnost i dužnu pažnju, povjerljivost i profesionalno ponašanje (11). Profesionalni računovođe bi se u svojem radu trebali pridržavati ovih načela i znati kako u slučaju prepoznavanja njihove povrede primijeniti sigurnosne mjere. Poštivanje profesionalnih vrijednosti i etike studenti su ocijenili značajnim, međutim, relativno gledano mala je razlika između onih koji etično ponašanje ocjenjuju kao osrednje važno (30%), važno (32%) ili izuzetno važno (27%), što je uočljivo i iz Slike 1.

Slika 1.

Ocjena važnosti poštivanja profesionalnih vrijednosti i etike za profesionalnog računovođu sa stajališta studenata prve godine Odjela za ekonomiju i turizam «Dr. Mijo Mirković» u Puli, 2006. godine

Izvor: vlastiti izračun

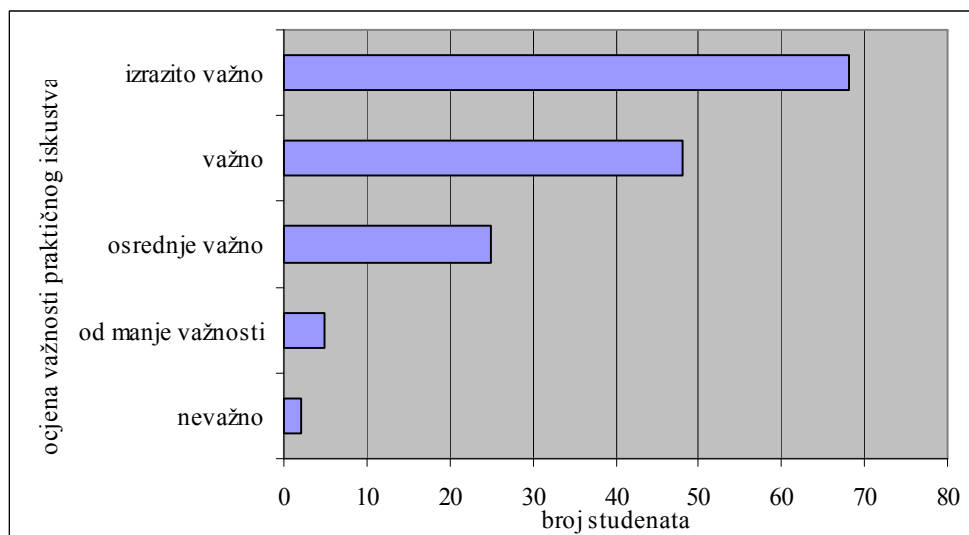
Obzirom da je pitanje etičnog poslovanja i djelovanja danas vrlo aktualno, nije bilo nerazumno očekivati da se ocjene ovog segmenta kao osrednje važnog ili manje važnog neće pojaviti. Međutim, pojavile su se u gotovo 41% uzorka, što se uglavnom može pripisati činjenici kako se radi o studentima prve godine koji, iako su stekli svoja prva znanja o ekonomiji, nisu još stvorili percepciju važnosti ovog segmenta u poslovnom svijetu, pa tako i u računovodstvenoj profesiji.

Standard *Zahtjevi za praktičnim iskustvom* (IES 5) ima za cilj osigurati da kandidati koji se žele osposobiti za profesionalnog računovođu steknu potrebno praktično iskustvo

neophodno za početak njihovog javnog djelovanja. Stoga se standardom zahtijeva najmanje tri godine iskustva u praksi kroz usmjeravanje i nadziranje od strane iskusnog profesionalnog računovođe.

Slika 2.

Važnost praktičnog iskustva za profesionalnog računovođu prema ocjeni studenata prve godine Odjela za ekonomiju i turizam «Dr. Mijo Mirković» u Puli, 2006. godine

Izvor: vlastiti izračun

Kao što je vidljivo iz Slike 2 najveći broj anketiranih studenata prve godine smatra kako je iskustvo izuzetno važan element postanka uspješnog profesionalnog računovođe. Uostalom, značaj koji je 32% ispitanika povezalao s potrebnim stjecanjem iskustva kao važnim, odnosno 46% njih kao izuzetno važnim, ukazuje na potrebu ne samo stjecanja praktičnog iskustva nakon diplome već i tijekom studiranja. Tako mogućnost stjecanja prvih praktičnih iskustava kroz obavljanje stručne prakse u određenim poslovnim subjektima postoji već i tijekom studiranja na spomenutom Odjelu za ekonomiju i turizam. Ono ključno odnosi se na sposobnost percipiranja funkcioniranja prakse u osnovnim okvirima. Dakle, potrebno je studente poučiti osnovnim okvirima i smjericama funkcioniranja računovodstvene prakse kako bi se završetkom studiranja jednostavnije uklopili u novu sredinu. Standardom se kao jedan od temelja uspješnog profesionalnog računovođe navode tri godine rada u praksi uz nadzor profesionalnog računovođe. Pretpostavka za ispunjavanje ovakvog zahtjeva je da se pojedinac po završetku obrazovanja zaposli kod poslovnog subjekta gdje tri godine može prakticirati stečena računovodstvena znanja i time steći jedan od uvjeta za profesionalnog računovođu.

Provjera profesionalnih sposobnosti i stručnosti odnosno IES 6, podrazumijeva konačnu provjeru pojedinaca putem ispita iz teorijskog znanja i njegove praktične primjene, a prije stjecanja same kvalifikacije profesionalnog računovođe. Dakle, propisuju se zahtjevi ocjene kandidatove profesionalne kompetentnosti prije njegovog uključivanja u profesiju. Također se zahtijeva da strukovne udruge kreiraju svoje testove koji bi pored ocjene teorijskog znanja trebali uključiti i ocjenu praktičnog iskustva. Sam konačni test trebao bi biti

pri kraju ili na samom kraju procesa osposobljavanja. Licenciranje znanja, odnosno kompetentnosti kao profesionalnog računovođe, većina studenata u prosjeku smatra važnim. Time dolazi do izražaja ozbiljnost poimanja same računovodstvene profesije. Naime, visoka prosječna ocjena važnosti ove komponente znači da je jasno koliko je bitno provjeriti nečiju kompetentnost za danas sve kompleksniju, računovodstvenu profesiju. Za ovaj se standard vezuje potreba održavanja licence, odnosno provjere znanja i sposobnosti koja ne bi bila jednokratna već bi se s protokom određenog vremenskog razdoblja obnavljala. Međutim, isto tako moglo bi se zaključiti da IES 7 i sam nalaže cjeloživotno učenje, stalno obnavljanje i ažuriranje znanja uz provjeru. Pa ipak, ukoliko postoje uvjeti u kojima primjena standarda ne povlači za sobom i kontrolu iste, onda se održavanje licence ili certifikata također može razmatrati kao jedan od način kontinuiranog učenja.

Činjenica je da je za računovođe vrlo bitan i neophodan kontinuirani profesionalni razvoj kako bi uspješno izvršavali preuzete obveze, te bili u tijeku suvremenih kretanja. Primjena upravo standarda IES 7 - *Kontinuirani profesionalni razvoj* potiče opredijeljenost cjeloživotnom učenju. Prema zahtjevima standarda, članice IFAC-a trebale bi uspostaviti zahtjeve kontinuiranog profesionalnog razvoja⁶ za sve svoje članove. Takvi bi se zahtjevi, ovisno o pristupu⁷, mogli temeljiti na broju CPD sati ili na postignutim kompetencijama. Ukoliko bi se radilo o satima, onda se zahtjev odnosi na 120 sati svake tri godine s najmanje 20 sati godišnje. Ukoliko se radi o kompetencijama, onda zahtjevi trebaju biti temeljeni na objektivno mjerljivim rezultatima. Osim što bi udruge koje su članice IFAC-a trebale poticati orijentiranost kontinuiranom učenju, njihov zadatak je i omogućiti svojim članovima pristup izvorima, sredstvima i načinima kontinuiranog profesionalnog usavršavanja, uspostaviti standarde za razvoj i održavanje profesionalne kompetencije neophodne za uspješno obavljanje poslova profesionalnog računovođe te urediti nadzor provođenja kontinuiranog razvoja i usavršavanja. Što se tiče posljednjega, neke udruge npr. mogu postaviti zahtjeve ili neke druge smjernice glede CPD aktivnosti koje se smatraju profesionalno relevantne, dok druge mogu postaviti određene zahtjeve i kriterije u pojedinim područjima i dozvoliti članovima biranje pojedinih aktivnosti usavršavanja i učenja iz tih područja i slično. Profesionalni računovođe također su dužni o svemu što ulazi u njihovo kontinuirano usavršavanje čuvati dokaze i biti spremni dokazati posjedovanje određenih, tako usvojenih znanja ili vještina. Članice IFAC-a po ovom su pitanju dužne uspostaviti sustav nadzora kojim bi se provjeravalo rade li računovođe na održavanju kompetencija i na daljnjem profesionalnom razvoju.

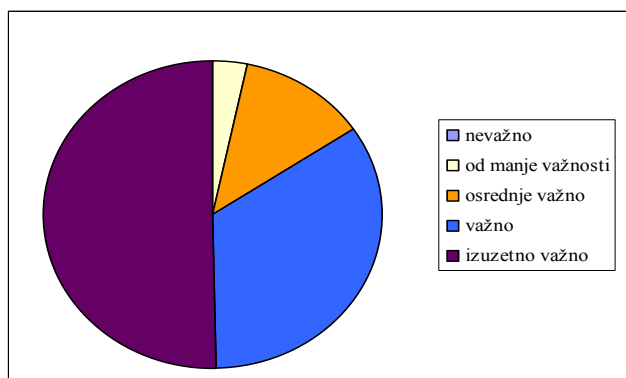
Slika 3.

Važnost kontinuiranog profesionalnog razvoja za profesionalnog računovođu prema percepcijama studenata prve godine Odjela za ekonomiju i turizam «Dr. Mijo Mirković» u Puli, 2006. godine

---

⁶ CPD, Continuing Professional Development

⁷ Ulazni pristup, Izlazni pristup, Kombinirani pristup, (9)

Izvor: vlastiti izračun

Slika 3 prikazuje važnost kontinuirane nadogradnje znanja i kontinuiranog usavršavanja koju su studenti prepoznali i ocijenili izuzetno važnim. Polovica ispitanih upravo je tako definirala važnost cjeloživotnog učenja, dok je, također, visok udio onih koji ovakvu tendenciju smatraju važnim (34%). Sve više se, ne samo u akademskoj već i gospodarskoj zajednici, naglašava činjenica kako jednom stečena diploma više nije kraj obrazovanja i da se ono mora stalno nadograđivati znanjima potrebnim za što uspješnije djelovanje i kotiranje na tržištu rada. Također, podijeli li se uzorak studenata na one koji žele postati profesionalni računovođe (33%) i one koji to ne žele (67%), u obje skupine je najvećim dijelom zastupljena ocjena važnosti cjeloživotnog učenja kao izrazito važnog, čime je potvrđena svijest o potrebi kontinuiranog usavršavanja, ne samo u računovodstvenoj, već i ostalim profesijama.

Osmim obrazovnim standardom *Stručna osposobljenost za profesionalnog revizora* propisani su određeni zahtjevi kojima moraju udovoljiti profesionalni revizori. U vrijeme anketiranja studenata ovaj standard još nije bio službeno objavljen te zato nije obuhvaćen istraživanjem.

4. SADRŽAJ PROGRAMA RAČUNOVODSTVENOG OBRAZOVANJA I PROFESIONALNIH VJEŠTINA – STUDENTSKA PERCEPCIJA

Zbog svojeg sadržaja IES 2 i IES 3 većim su dijelom poslužili kao osnova pri ispitivanju studenata. Iako se radi o sadržaju programa profesionalnog računovodstvenog obrazovanja i o profesionalnim vještinama koje bi se njime trebale usavršiti, te je za to kompetentnija računovodstvena profesija, ne treba zanemariti ni mišljenja i percepciju studenata, pogotovo onih koji već sada razmatraju mogućnost budućeg zaposlenja kao profesionalni računovođa.

Pri ocjenjivanju važnosti elemenata koji čine dobrog računovođu, profesionalna naobrazba obuhvaćena s IES 2 ocijenjena je od strane studenata kao važna. Njih 51% ocijenilo je ovaj element važnim, dok ih je 33% ocijenilo izuzetno važnim.

Dio programa profesionalne računovodstvene naobrazbe uređen ovim standardom, a odnosi se na komponentu znanja, prikazuje se kroz sljedeća tri glavna područja:

- znanje iz računovodstva i financija te povezano znanje;
- organizacijsko i poslovno znanje;
- IT znanje.

Ovako navedena područja znanja ne označavaju ujedno i redosljed važnosti ili redosljed usvajanja, a i sam težinski faktor, odnosno važnost svakog od njih može varirati od

jednog do drugog obrazovnog programa. Cilj standarda je osigurati da će kandidati za članstvo u nekoj od IFAC-ovih članica imati dovoljno računovodstvenog znanja koje će im omogućiti da djeluju kao kompetentne profesionalne računovođe u sve složenijoj, dinamičnijoj i promjenama podložnijoj okolini.

Znanja iz računovodstva, financija i srodnih područja tehnički su temelj neophodan za uspješnu karijeru profesionalnog računovođe. Kombinacija područja koja se trebaju usvojiti može se razlikovati ovisno o sektorima ili područjima rada pojedinog računovođe. Također, zbog reakcije na stalne promjene u mikro i makro okolini, nastavni program se također mora mijenjati i prilagođavati očekivanim ili novonastalim situacijama. U nastavni plan, odnosno program profesionalnog obrazovanja, unose se novi kolegiji i nova područja znanja, vodeći računa o aktualnosti svakog tako postavljenog područja. Ovaj dio obrazovnog programa, prema standardu, obuhvaća sljedeća područja: financijsko računovodstvo i izvještavanje, menadžersko računovodstvo i kontrolu, poreze i porezni sustav, trgovačko pravo, reviziju i osiguranje, financije i financijski menadžment, financijsko upravljanje, profesionalne vrijednosti i etiku. (4, str. 46) Iako se podrazumijeva da su ova znanja neophodna za uspjeh pojedinca kao računovođe, kao i za cijelu struku, provjerili smo na uzorku studenata ekonomije prve godine koliko oni ovu komponentu smatraju važnom. Tako je znanja iz računovodstva i financija 78% studenata ocijenilo izuzetno važnima za obavljanje poslova profesionalnog računovođe i 19% njih važnim znanjima. Shvaćanje važnosti ovih znanja može se potkrijepiti i činjenicom da 91% ispitanih studenata smatra kako su im računovodstvena znanja potrebna i važna, čak i ako ne budu računovođe, ali ostanu u struci, a da je čak 80% njih ocijenilo ova znanja izuzetno važnima.

Organizacijsko i poslovno znanje za računovođu je važno zbog sredine u kojoj djeluje. Ova se komponenta odnosi na to kako je posao organiziran, financiran i upravljan, kao i na znanje o nacionalnoj i globalnoj okolini u kojoj djeluje. Dio edukacije koji je vezan za organizaciju i poslovanje omogućuje budućim računovođama stjecanje znanja o okolini u kojoj djeluju, ili će djelovati, kao i njihovi poslovni partneri ili klijenti. Također, tako usvojena znanja omogućuju primjenu ostalih profesionalnih znanja i vještina stečenih tijekom predkvalifikacijskog procesa. Biti sposoban razumjeti, razlikuje se od imati mogućnosti i iskustva za prihvaćanje, sudjelovanje i doprinos u organizacijskom i poslovnom upravljanju i odlučivanju. Dijelom obrazovnog programa koji se odnosi na organizacijsko i poslovno znanje trebalo bi se, prema standardu (4, str. 47), obuhvatiti sljedeća područja: ekonomiju, poslovno okruženje, korporativno upravljanje, poslovnu etiku, financijska tržišta, kvantitativne metode, organizacijsko ponašanje i kulturu, menadžersko i strateško donošenje odluka, marketing, međunarodno poslovanje i organizaciju. Studentima je takav obuhvatan segment predstavljen sveobuhvatnim znanjima iz poduzetništva, čije posjedovanje je 54% njih ocijenilo važnim za ovu profesiju, osrednje važnim 26% studenata. Područja navedena pod ovim segmentom gotovo su sva obuhvaćena u programima raznih smjerova ekonomskih fakulteta. Iako se očekivalo da će percepcije studenata smjera Management i poduzetništvo biti najbliže ovoj komponenti standarda, tek 24% njih smatra je važnom za profesionalno djelovanje računovođe, za razliku od izvrsnih 44% studenata smjera financije koji su je ocijenili važnom.

Poznavanje informacijske tehnologije promijenilo je ulogu profesionalnog računovođe, koji danas ne samo da se koristi informacijskim sustavima već ima i važnu ulogu pri vrednovanju, dizajniranju i upravljanju takvim sustavima. Ručno izvršavanje računovodstvenih poslova već dugo je stvar prošlosti i IT se u tom segmentu uvelike koriste. Ono što je bitno napomenuti je da ova komponenta ne podrazumijeva samo primjenu računala već uključuje sljedeća znanja i kompetencije: opće znanje o IT-u, znanje iz područja IT kontrole, kompetencije na području IT kontrole, korisničke kompetencije, jednu od, ili

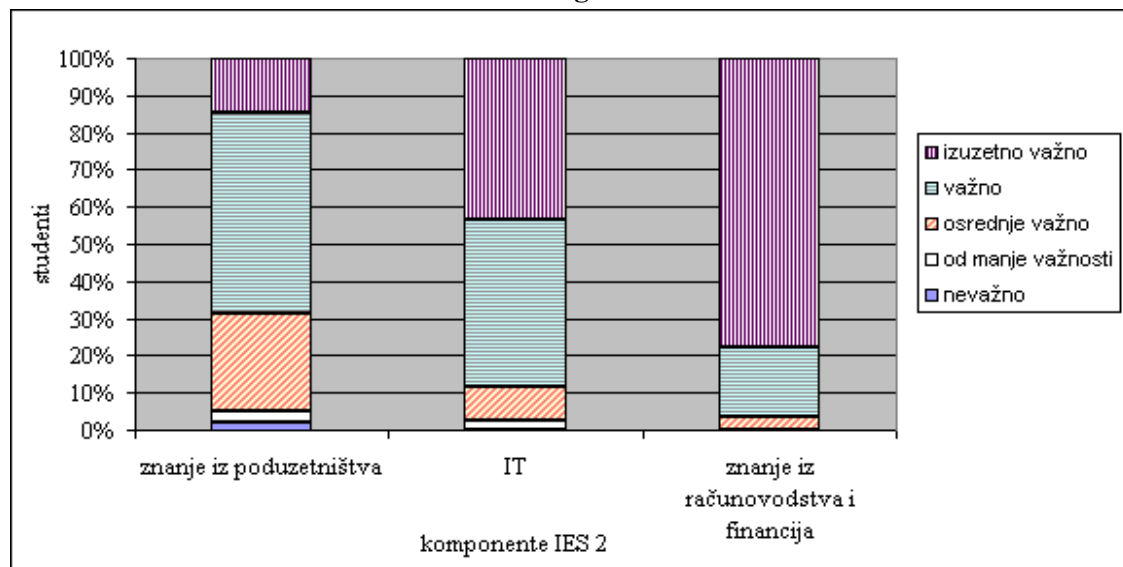
kombinaciju kompetencija i ulogu menadžera, ocjenjivača ili dizajnera informacijskih sustava (4, str. 49).

Korisnici različitih informacijskih tehnologija koriste alate i tehnike različitih informacijskih sustava kako bi postigli svoje ciljeve ili pomogli drugima u ostvarivanju njihovih ciljeva. Korisnička kompetentnost podrazumijeva primjenu odgovarajućih IT sustava i alata na poslovanje i računovodstvene probleme; razumijevanje i demonstriranje poslovnih i računovodstvenih sustava i primjenu kontrole na informacijskim sustavima. IT znanja mogu se steći na različite načine, primjerice pohađanjem odvojenih IT tečajeva i obuka, ili njihovim ugrađivanjem u komponente znanja koje se odnose na računovodstvena znanja ili ona iz poduzetništva. Svjesni važnosti IT znanja, ne samo za računovodstvenu već i ostale profesije, 89% ispitanika ocijenilo je ovu komponentu kao važnu, odnosno izrazito važno. Samo 11% studenata nalazi se u skupini koja smatra da su ova znanja manje, odnosno osrednje važna za profesionalnog računovođu.

Obzirom da će se računovođe tijekom vremena morati prilagođavati i specijalizirati, standardom su postavljeni opći uvjeti pod daljnjom pretpostavkom da će profesionalni računovođe kontinuirano obnavljati i dopunjavati svoje znanje. Gore navedene ocjene važnosti pojedinih komponenti ovog standarda prikazane su Slikom 4.

Slika 4.

Važnost komponenti programa profesionalnog računovodstvenog obrazovanja prema ocjeni studenata prve godine Odjela za ekonomiju i turizam «Dr. Mijo Mirković» u Puli, 2006. godine

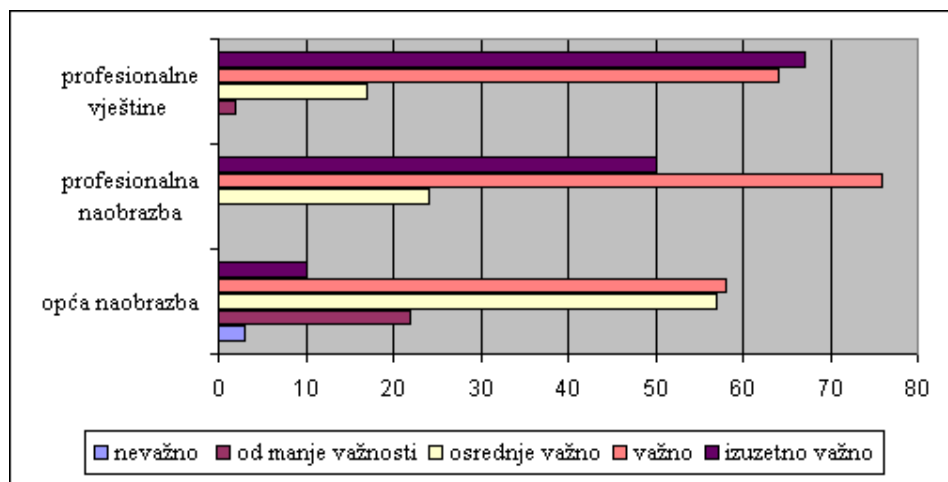
Izvor: vlastiti izračun

Komponenta znanja kao dio profesionalne računovodstvene edukacije korisna je, također, za razvoj profesionalnih vještina. Već je kao cilj standarda IES 3 spomenuto ukazivanje na važnost općeg obrazovanja u razvijanju profesionalnih vještina. Iako su studenti opću naobrazbu ocijenili kao osrednje važnu za uspjeh profesionalnog računovođe, ipak se smatra da je kvalitetno opće obrazovanje koje se kontinuirano nadograđuje jedan od načina koji će pomoći budućim računovođama da postanu širokoumni pojedinci koji uspješno komuniciraju, logično razmišljaju i donose utemeljene zaključke te posjeduju analitičke sposobnosti. Takve i slične karakteristike trebale bi pojedincima omogućiti donošenje odluka u širem kontekstu društva, dobro prosuđivanje i profesionalnu kompetentnost, komunikaciju s različitim grupama ljudi, globalno razmišljanje i početak profesionalnog razvoja.

U načelu posjedovanje i primjena profesionalnih vještina vrlo je važna, ponekad važnija i od samog načina na koji su stečene. Studenti su višu ocjenu važnosti pridali profesionalnim vještinama u odnosu na važnost profesionalne i opće naobrazbe. Naime, opća naobrazba je kao element uspješnog profesionalnog računovođe kod 6% studenata ocijenjena kao izrazito važna, dok je profesionalna naobrazba kod 33% studenata ocijenjena kao izrazito važna. Međutim, profesionalne vještine su ocijenjene kao izrazito važne kod 45% studenata. Ocjena važnosti koju su studenti pridali profesionalnim vještinama obuhvaćenim standardom IES 3, u odnosu na ocjenu važnosti profesionalne i opće naobrazbe, prikazana je Slikom 5.

Slika 5.

Usporedna ocjena važnosti opće i profesionalne naobrazbe u odnosu na važnost profesionalnih vještina prema mišljenju studenata prve godine Odjela za ekonomiju i turizam «Dr. Mijo Mirković» u Puli, 2006. godine

Izvor: vlastiti izračun

Ovakav udio ne treba promatrati izolirano, odnosno ne uzimajući u obzir druge rezultate istraživanja. Naime, iako je manji broj studenata ocijenio opću i profesionalnu naobrazbu kao izrazito važne, to ne znači da je percepcija važnost ovih dviju komponenti od strane studenata umanjena, samim time što imaju relativno visoki postotak u kategoriji «važno». Tako 51% studenata smatra da je profesionalna naobrazba važna, kao i opća što smatra 39% studenata.

Vještine profesionalnog računovođe ovim su standardom klasificirane u pet skupina i to kao: intelektualne vještine, tehničke i funkcionalne sposobnosti, osobne vještine, interpersonalne i komunikacijske vještine, te organizacijske i upravljačke vještine (5).

Intelektualne vještine trebale bi omogućiti profesionalnom računovođi rješavanje problema, donošenje odluka i dobro prosuđivanje u složenim situacijama. Obično su ove vještine podijeljene na šest dijelova, odnosno razina, koje su uzlazno sortirane kao znanje, razumijevanje, primjena, analiza, sinteza i vrednovanje. Naravno, naglasak je na dostizanju posljednje. Zahtijevane intelektualne vještine odnose se na sposobnost lociranja, pribavljanja, organiziranja i razumijevanja informacija iz različitih izvora, sposobnost analiziranja, istraživanja, logičnog i analitičkog razmišljanja, zaključivanja i kritičke analize, te sposobnost prepoznavanja i rješavanja nestrukturiranih problema u nepoznatom okruženju. (5, str. 54). Intelektualne su vještine često rezultat šireg općeg obrazovanja. Najviši postotak studenata, njih 57%, pretpostavio je da su intelektualne vještine važan dio ukupnih vještina potrebnih za kvalitetan rad računovođe, dok je također značajan udio od 28% studenata koji ih je ocijenio kao izrazito važne.

Tehničke i funkcionalne vještine sastoje se od općih vještina kao i onih specifičnih za računovodstvo, a uključuju primjenu matematike i statistike, IT znanja, poslovno odlučivanje i analizu rizika, vrednovanje i procjenu, izvještavanje te usklađenost s pravnim i regulatornim zahtjevima (5, str. 55). Logična je pretpostavka da je pri prvom susretu studenata s računovodstvom njihova prva percepcija računovodstva kao tehničke discipline i to u smislu tehnike knjiženja te da se postupno razvija percepcija o širem značenju i ulozi računovodstva,

kao i to da poimanje tehničkih vještina računovođe obuhvaća široki raspon gore navedenih znanja i vještina. Stoga, kako god ove vještine bile shvaćene, većina ih studenata smatra važnim (53%) i izrazito važnim (29%) elementom uspješnosti računovođe.

Osobne vještine odnose se na stavove i ponašanje profesionalnih računovođa. Razvijanje ovih vještina pomaže u samostalnom učenju i osobnom napretku. Prema standardu, uključuju samoupravljanje, inicijativu, samostalno učenje, sposobnost selektiranja i označavanja prioriteta u okviru ograničenih izvora i organiziranja posla kako bi se udovoljilo zadanim rokovima; sposobnost predviđanja i prilagođavanja promjenama; uzimanje u obzir implikacija profesionalnih vrijednosti, etike i stavova u donošenju odluka, te profesionalni skepticizam (5, str. 55). Ono što je bitno istaknuti jest i poimanje studenata o važnosti osobnih vještina za profesionalnog računovođu, čije posjedovanje i razvijanje njih 43% smatra važnim, a 30% izrazito važnim. Između ostalog moglo bi se zaključiti kako je to odraz razmišljanja po kojem su osobne vještine vrlo bitna komponenta općenito za profesionalni razvoj pojedinca.

Obzirom da su osobne vještine razmatrane u kontekstu profesije računovođe, možda bi se za sljedećih 24% ispitanika koji ih smatraju osrednje važnim moglo pretpostaviti da tako percipiraju samo kada je u pitanju računovodstvena profesija i da to ne mora značiti da oni općenito ne pridaju važnost ovim vještinama.

Interpersonalne i komunikacijske vještine su one koje omogućavaju profesionalnom računovođi rad sa suradnicima za opće dobro organizacije, primanje i prenošenje informacija, razumno prosuđivanje i efektivno donošenje odluka. Komponente ovih vještina uključuju sposobnost rada s drugima u procesu konzultiranja, rješavanje konflikata, timski rad, međusobno djelovanje s kulturološki i intelektualno diferenciranim ljudima, pronalaženje prihvatljivih rješenja i dogovora u poslovnim situacijama, učinkovit rad u međukulturalnom okruženju, prezentiranje, raspravljanje, izvještavanje i obranu stajališta kroz učinkovitu formalnu, neformalnu, pisanu i govornu komunikaciju te učinkovito slušanje i čitanje, uključujući osjetljivost na kulturološke i jezične razlike (5, str. 55). Na pitanje o važnosti komunikacijskih vještina kao karakteristike profesionalnog računovođe, najveći udio ispitanih studenata - njih 40% ocijenilo ih je izrazito važnim, a 38% važnim, što znači da ih više od dvije trećine ispitanika smatra vrlo bitnim za uspjeh računovođe.

Organizacijske i upravljačke vještine postaju sve važnije za profesionalne računovođe. Rezultati ankete pokazuju da je važnost ovih vještina za računovodstvenu profesiju i uopće povezivanje profesije računovođe s ovim vještinama ocijenjeno kao važno (39%), odnosno kod najvećeg dijela studenata kao izrazito važno (45%). Dok se prijašnja uloga računovođa sastojala u osiguravanju podataka koje će koristiti drugi, danas su profesionalni računovođe vrlo često dio skupine koja donosi odluke, odnosno imaju sve aktivniju ulogu u svakodnevnom upravljanju. Stoga je važno da razumiju sve aspekte poslovanja jednog poslovnog subjekta. Profesionalni računovođe trebaju razviti širi poslovni aspekt, kao i političku svijest i globalno stajalište. U standardu se navodi da ove vještine uključuju strateško planiranje, upravljanje projektima, upravljanje ljudima i resursima, donošenje odluka; sposobnost organiziranja i delegiranja zadataka, motiviranje i osposobljavanje ljudi; vođenje; profesionalnu prosudbu i moć rasuđivanja (5, str. 56).

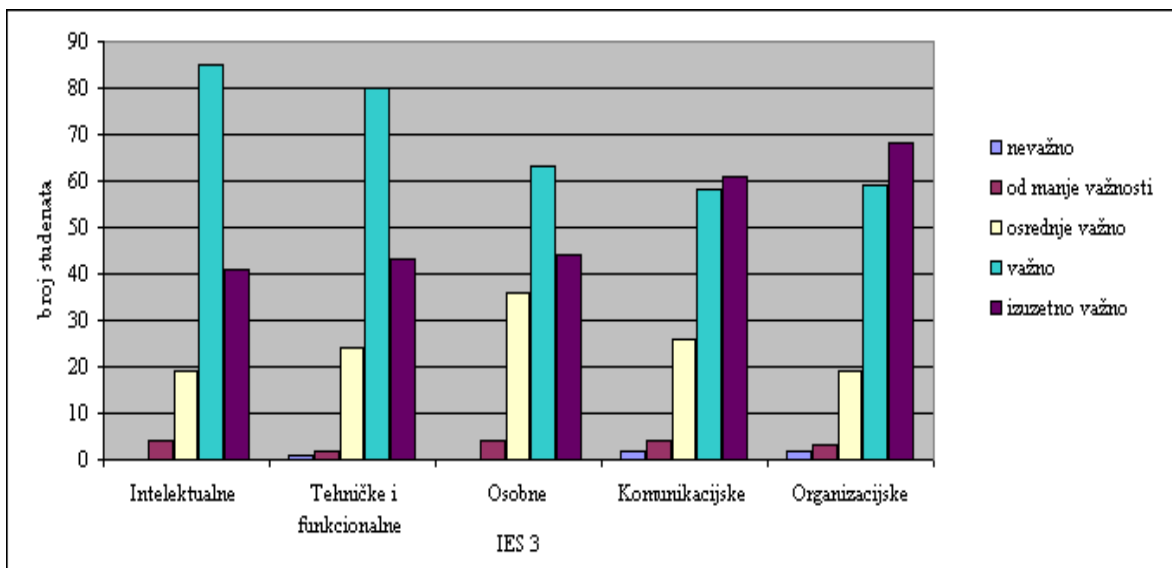
Anketom su organizacijske i upravljačke te komunikacijske vještine ocijenjene kao izuzetno važne za profesionalnog računovođu, što ide u prilog pobijanju nekadašnjeg poimanja računovodstvene profesije kao tihe i nedinamične; njenom shvaćanju kao komunikacijski važne i zahtjevne te neophodne u organiziranju i upravljanju.

Također u ocjenjivanju elemenata standarda profesionalnih vještina (IES 3) ove dvije posljednje vještine ocijenjene su najvišim prosječnim ocjenama, iako je ocjena svih komponenti prosječno vrlo visoka. Navedeno se može lako uočiti iz Slike 6 koja prikazuje

ocjene važnosti svih komponenti standarda Profesionalne osposobljenosti (IES 3) prema provedenom istraživanju.

Slika 6.

Usporedni prikaz ocjene važnosti komponenti IES 3 prema percepcijama studenata prve godine Odjela za ekonomiju i turizam «Dr. Mijo Mirković» u Puli, 2006. godine

Izvor: vlastiti izračun

5. ZAKLJUČNO O STUDENTSKOJ PERCEPCIJI MEĐUNARODNIH OBRAZOVNIH STANDARDA ZA PROFESIONALNE RAČUNOVOĐE KROZ USPOREDBU OCJENE NJIHOVE VAŽNOSTI

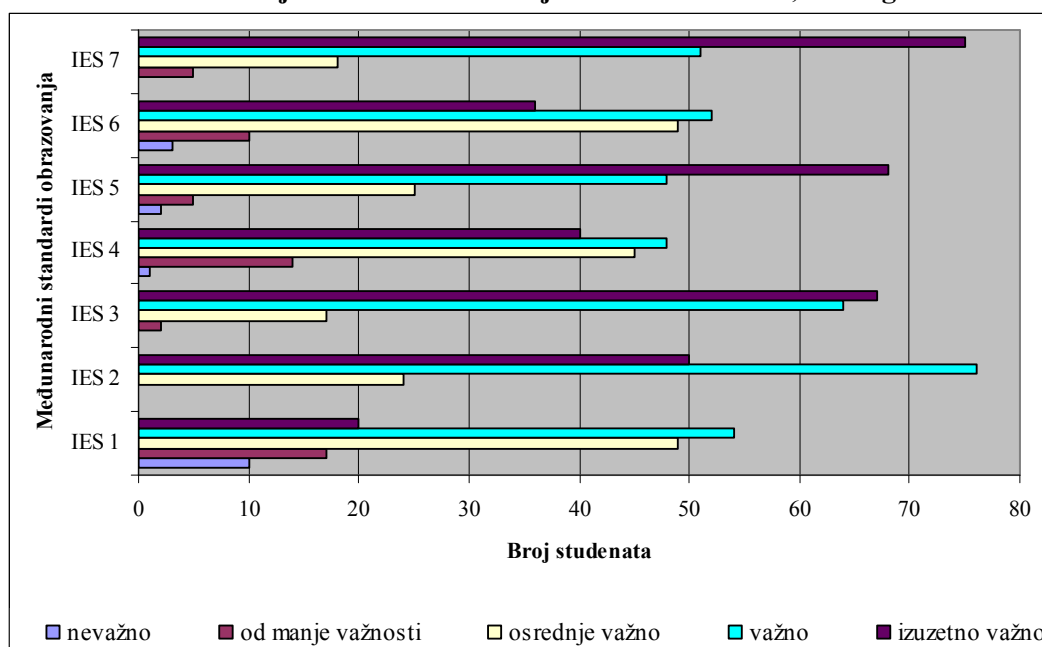
Iako je računovodstvena struka mjerodavna za ocjenu važnosti i mogućnost primjene pojedinih obrazovnih standarda, za potrebe predmetnog istraživanja ispitani su studenti ekonomije prve godine, obzirom da je vrlo vjerojatno kako će se određeni broj po završetku studija odlučiti za računovodstvenu profesiju. U uzorku je to 33% studenata, što i nije zanemarivo obzirom da je profesija u prosjeku ocijenjena kao srednje privlačna. Među studentima koji su potvrdno odgovorili na pitanje žele li postati profesionalne računovođe najviše je studenata smjera Financije, računovodstvo i revizija, čak 78%, što je i logičan rezultat s obzirom na odabir studijskog smjera. Svakako se može zaključiti da je stupanj razumijevanja računovodstvene profesije relativno visok, iako se radi o studentima prve godine od kojih je većina tek usvojila prva znanja o računovodstvu, obzirom da 36% uzorka čine studenti sa završenom srednjom ekonomskom školom. U prilog navedenome ide i činjenica da 82% studenata kategorizira profesionalnog računovođu kao globalnu profesiju, kao i da 91% studenata smatra kako im je računovodstveno znanje neophodno za uspjeh u ekonomskoj struci, neovisno o tome hoće li raditi kao profesionalni računovođe.

Među standardima s najvišom ocjenom važnosti jesu Kontinuirani profesionalni razvoj (IES 7), Zahtjevi za praktičnim iskustvom (IES 5) i Profesionalna osposobljenost (IES 3). Visoki udio studenata koji kontinuirano usavršavanje smatraju izrazito važnim ukazuje na njihovu svijest o potrebi i važnosti cjeloživotnog učenja, ne samo u računovodstvenoj profesiji već i ostalim profesijama. Udio od 46% studenata koji praktično iskustvo smatra

izuzetno važnim ukazuje na razumijevanje potrebe za praktičnim iskustvom kao neophodnom komponentom uspjeha u računovodstvenoj profesiji, bez obzira na stečeni visoki stupanj obrazovanja. Ono na što ovakav udio visoke ocjene ukazuje je i sve veća nužnost suradnje akademske i gospodarske zajednice, ne samo kako bi studenti lakše pratili gradivo i povezivali ga s praktičnim primjerima, već i kako bi se kasnije lakše asimilirali u radnoj okolini i počeli stjecati potrebno iskustvo. Visoka ocjena važnosti profesionalnih vještina logična je pretpostavka, obzirom da se za uspjeh u profesiji moraju razviti profesionalne vještine.

Slika 7.

Usporedni prikaz ocjene važnosti pojedinih Međunarodnih obrazovnih standarda za profesionalne računovođe prema percepcijama studenata prve godine Odjela za ekonomiju i turizam «Dr. Mijo Mirković» u Puli, 2006. godine

Izvor: vlastiti izračun

Izrazito je pozitivno što su u sklopu profesionalnih vještina organizacijske, upravljačke i komunikacijske vještine ocijenjene kao izuzetno važne, čime je potvrđeno poimanje računovodstvene profesije kao komunikacijski zahtjevne i važne u segmentu upravljanja i organiziranja, nasuprot shvaćanju da se radi o tihoj i nedinamičnoj profesiji. Naime, za očekivati je da će profesionalne vještine tijekom karijere ponekad postati superiorne nad znanjem, stoga je neophodno paralelno razvijati i nadograđivati jednom usvojena znanja i stečene profesionalne vještine. Ocjene važnosti Međunarodnih obrazovnih standarda za profesionalne računovođe prikazane su Slikom 7 na kojoj se relativno visokim udjelima u kategoriji «izrazito važno» izdvajaju upravo gore navedeni standardi.

6. ZAKLJUČAK

Pojavom novih i složenijih oblika transakcija, poslovnih aranžmana i zahtjeva, poslovanje postaje zahtjevnije i kompleksnije, a pritisak za praćenjem dinamike i prihvaćanjem promjena i izazova dolazi s različitih aspekata, počevši od zahtjeva informacijskih i komunikacijskih tehnologija, sve većeg broja korisnika informacija, pa sve do potrebe razumijevanja globalnog konteksta poslovanja. Upravo ovo posljednje ukazuje na to da se od profesionalnih računovođa ne očekuje samo da zadovolje informacijske potrebe mnogih unutarnjih i vanjskih korisnika financijskih i nefinancijskih informacija, već i da cijeli aspekt poslovanja sagledaju sa šireg globalnog aspekta kako bi razumjeli sam kontekst međunarodnog poslovanja i komuniciranja. Tome će svakako doprinijeti primjena Međunarodnih obrazovnih standarda za profesionalne računovođe koji su pored Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja također jedna od osnova za postizanje usklađenosti međunarodnog računovodstva i revizije.

Za potrebe predmetnog istraživanja ispitani su studenti ekonomije prve godine kojima su spomenuti standardi prezentirani kao komponente uspješnog profesionalnog računovođe. Zbog svoje strukture posebno su izdvojeni Međunarodni obrazovni standard IES 2 koji je kod velikog dijela studenata ocijenjen kao važan i izuzetno važan i čije bi komponente trebale biti okosnica programa profesionalnog računovodstvenog obrazovanja te IES 3 čiji su sadržaj studenti ocijenili izrazito važnim elementom kvalitetnog računovođe. Visoki udio studenata koji praktično iskustvo ocjenjuju kao važno i izuzetno važno ukazuje na potrebu stjecanja praktičnog iskustva već tijekom studiranja i na neophodnost suradnje akademske i gospodarske zajednice. Također, visoki udio studenata koji kontinuirano usavršavanje smatraju izuzetno važnim ukazuje na njihovu svijest o potrebi i važnosti cjeloživotnog učenja, kao što i visoka prosječna ocjena važnosti licenciranja znanja ukazuje na ozbiljnost poimanja kompetentnosti za samu računovodstvenu profesiju. Takva je ocjena pohvalna obzirom da se radi o studentima prve godine koji su tek stekli svoja prva znanja o ekonomiji. Međutim, navedeno treba imati na umu i prilikom osvrta na ocjenu etičnog poslovanja kao osrednje ili čak manje važne komponente uspješnog profesionalnog računovođe.

Obzirom na navedeno, ocjene važnosti pojedinih obrazovnih standarda, osim što ukazuju na stupanj razumijevanja same profesije profesionalnog računovođe od strane studenata, upućuju i na područja čiju bi važnost trebalo jače naglasiti, kao primjerice važnost etike u računovodstvenoj profesiji ili potrebu licenciranja znanja, kao i na područja za koje su studenti visokom ocjenom zapravo izrazili interes, kao što je primjer sa zahtjevima za praktičnim iskustvom.

Ovakvo bi se istraživanje u skoroj budućnosti moglo primijeniti i na uzorak studenata završne godine te uzorak profesionalnih računovođa, a što bi omogućilo usporedbu percepcija računovodstvene profesije s aspekta različitih uzoraka te ukazalo na problematiku i područja kojima je potrebno posvetiti pažnju.

LITERATURA:

- Framework for International Education Statements, www.ifac.org, 2003.
Introduction to International Education Standards, www.ifac.org, 2003.
IES 1 - Entry Requirements to a Program of Professional Accounting Education, www.ifac.org, 2003.
IES 2 - Content of Professional Accounting Education Programs, www.ifac.org, 2003.
IES 3 - Professional Skills, www.ifac.org, 2003.
IES 4 - Professional Values, Ethics and Attitudes, www.ifac.org, 2003.
IES 5 - Practical Experience Requirements Contents, www.ifac.org, 2003.
IES 6 - Assessment of Professional Capabilities and Competence, www.ifac.org, 2003.
IES 7 - Continuing Professional Development: A Program of lifelong learning and continuing development of professional competence, www.ifac.org, 2004.
Report by the Secretariat of the United Nations Conference on Trade and Development: Review 2002 – International Accounting and Reporting Issues, NY i Ženeva, United Nations, UNCTAD/ITE/TEB/2003/4 (2004)
www.ifac.org
www.rif.hr
13. www.sitesources.worldbank.org
  14. Anketni upitnici iz uzroka studenata prve godine Odjela za ekonomiju i turizam «Dr. Mijo Mirković» u Puli.

STUDENSKA PERCEPCIJA RAČUNOVODSTVENE PROFESIJE S ASPEKTA MEĐUNARODNIH OBRAZOVNIH STANDARDA ZA PROFESIONALNE RAČUNOVOĐE**

SAŽETAK

Kako bi računovodstvena profesija kontinuirano udovoljavala zahtjevima koji su stavljeni pred nju te time ostvarivala društveni doprinos, bilo je potrebno postaviti isto tako visoke kriterije na području obrazovanja, praktičnog iskustva i daljnjeg profesionalnog razvoja računovođa. IFAC je kao mjerilo računovodstvenog obrazovanja namijenio Međunarodne obrazovne standarde za profesionalne računovođe koji su na snazi od 01. 01. 2005. godine i obavezujući su za sve članice. Standardima su određeni ključni elementi koji bi trebali biti obuhvaćeni programom računovodstvenog obrazovanja. Obzirom da među današnjim studentima ekonomije postoje potencijalne buduće računovođe, ispitivanje je provedeno upravo na uzorku studenata prve godine Odjela za ekonomiju i turizam «Dr. Mijo Mirković» Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli tijekom svibnja 2006. godine koji su ocjenjivali važnost pojedinih elemenata u obrazovanju profesionalnog računovođe shodno strukturi standarda. Rezultati ispitivanja ukazuju na visok stupanj razumijevanja važnosti pojedinih standarda kao i razumijevanje uloge profesionalnog računovođe.

Ključne riječi: profesionalni računovođa, obrazovanje, standardi.

** Mentor: Dr.sc.Lorena Mošnja – Škare, izv. prof., Sveučilište Jurja Dobrile u Puli, Odjel za ekonomiju i turizam «Dr. Mijo Mirković», Preradovićeveva 1/1, 52100 Pula, lmosnja@efpu.hr